

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/35/2022
Identifikačné číslo spisu:	5229204952
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5229204952.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J. I., bývajúcej vo D., H. P. XX/X, M., zastúpenej advokátkou JUDr. Lenkou Špiriakovou, PhD., Žilina, J. Milca 11, proti žalovaným 1/ N. I., bývajúcí v Y. novom I., B. XXX, 2/ U. I., bývajúca v Y. novom I., B. XXX, o odstránenie stavby, vedenom na Okresnom súde Žilina, pod sp. zn. 14C/23/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2021 sp. zn. 10Co/59/2021 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. septembra 2020 č. k. 14C/23/2019-136 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti žalovaným 1/, 2/ odstrániť stavbu plotu, ktorý je v celej dĺžke postavený na označenej parcele v jej výlučnom vlastníctve a je znázornený v predložennom vytyčovacom náčrte. Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne trovy konania v plnom rozsahu a svedkovi U. I. náhradu účelne vynaložených hotových a uplatnených výdavkov.

1.1. Súd prvej inštancie sa prejudiciálne zaoberal skutkovými tvrdeniami týkajúcimi sa vlastníctva tej časti pozemku KN-C parc č. XXX/X, ktorá je situovaná od predmetného plotu (vrátane plochy bezprostredne zastavanej plotom) smerom ku pozemku KN-C parc č. XXX/X, ktorý je vo vlastníctve žalovaných 1/ a 2/. Žalovaní tvrdili, že „svoj“ pozemok užívajú v dotknutých hraniciach od roku 1979, „kedy im ho odovzdal právny predchodca žalobkyne, ktorý ho spolu s geodetom a kupujúcim aj označili v teréne a na hranici postavili plot“. Podľa súdu ak držiteľ pozemku (t. j. ten, kto nakladal s pozemkom ako s vlastným), splňal k 1.1.1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu 10 rokov a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním.

1.2. V súdenom prípade bolo podľa prvoinštančného súdu nesporné, že v roku 1979 právny predchodca žalobkyne kúpnu zmluvou spísanou formou notárskej zápisnice previedol právnomu predchodcovi žalovaných nehnuteľnosť označenú ako parc. č. XXX/X o výmere 304 m². Sporným tiež nebolo, že

nová vlastnícka hranica bola účastníkmi zmluvy za účasti geodeta označená priamo v teréne oceľovými stĺpmi, ktoré boli zabetónované a tvorili súčasť plotu postaveného v roku 1979; čo potvrdila žalobkyňa, žalovaní aj svedok. Napokon sporným nebolo ani to, že (sporný) plot postavený v roku 2018, je postavený tesne pri pôvodnom plote. Samotné označenie a vymedzenie pozemku pri prevode zakladá jeho užívací stav, a to vrátane hraníc užívania. Zároveň oprávnenú držbu zakladá aj odovzdanie ohraňovaného pozemku či označenie hraníc pozemku v teréne, z ktorého titulu bol/je nadobúdateľ takéhoto pozemku dobromyseľný v tom, že takto ohraňovaný pozemok nadobúda. Výnimku predstavujú také excesy, keď vzhľadom na výmeru je zrejmé, že prevádzaný pozemok označeniu v teréne zjavne nezodpovedá alebo keď mal nadobúdateľ vedomosť o skutočných hraniciach. Rozdiel pri (správnom) stanovení hranice v rozsahu 0,23 až 0,36 m vo vzťahu k novovybudovanému oploteniu, o ktorého odstránenie sa koná (resp. 0,33 až 0,52 m vo vzťahu k pôvodnému plotu z roku 1979), zodpovedá bežným odchýlkam, ktoré predstavovali nepresnosť meraní. Zdôraznil, že v konaní nebolo ani len tvrdené, že by hranica bola úmyselne posunutá, či svojvoľne vytýčená. Nadväzne platí, že od 1.1.1992 (teda podľa súčasnej právnej úpravy vydržania) vlastnícke právo k časti pozemku v súčasnosti označeného ako KN-C parc. č. XXX/X v rozmedzí od hranice s pozemkom KN-C parc. č. XXX/X po oplotenie (vrátane časti pozemku pod oplotením) nadobudli právny predchodcovia žalovaných, ktorí pozemok KN-C parc. č. XXX/X v rámci jeho nemenného ohraňovania v teréne previedli kúpnu zmluvou zo dňa 29.10.1998 a zo dňa 22.5.2000 na žalovaných.

1.3. Súd prvej inštancie preto uzavrel, že je daný rozdiel medzi evidovaným vlastníckym právom a skutočným vlastníctvom časti pozemku zobrazeného ako KN-C parc. č. XXX/X. Žalobkyňa teda nie je vlastníčkou časti označeného pozemku, na ktorej je postavený (sporný) plot, na základe čoho nie je oprávnená žiadať jeho vypratanie (odstránenie stavby plotu); nie je aktívne legítimovanou osobou.

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že uložil žalobkyni povinnosť nahradiť ich v spore úspešným žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne v plnom rozsahu a súčasne podľa § 258 ods. 1 CSP tiež povinnosť nahradiť svedkovi účelne vynaložené hotové a uplatnené výdavky.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. mája 2021 sp. zn. 10Co/59/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a vyslovil, že strany nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Uvedol, že neobstojí odvolacia námietka žalobkyne o neumožnení jej ako procesnej strane vykonať výsluch žalovaných (z hľadiska akcentovania vo vyjadreniach počas odvolacieho konania, osobitne žalovaného 1/). Žalobkyňa vykonanie takéhoto dôkazu v žalobe, v replike a ani v doplnení žaloby, či v inom písomnom procesnom úkone, nenavrhol. Taktiež zo zápisníc o pojednávaní, ako aj zo zvukového záznamu ich priebehu (ktorý je prioritný - § 98 ods. 1 CSP) vyplýva, že ani v rámci týchto úkonov súdu nevzniesla žalujúca strana návrh na výsluch žalovaných, resp. sa nedomáhala kladenia otázok žalovaným počas ich jednotlivých prednesov, ktorú požiadavku by prvoinštančný súd neakceptoval.

2.2. Obdobne neopodstatnenou je podľa odvolacieho súdu i výhrada žalobkyne o nevykonaní ohliadky na mieste samom. Vzhľadom na určujúci (prejudiciálny) právny záver o existencii vlastníckeho práva žalovaných k spornej časti pozemku KN-C parc. č. XXX/X ohliadkou na mieste samom nebolo možné ustáliť žiadnu pre rozhodnutie veci relevantnú okolnosť. Súvisiace skutočnosti - fakt postavenia „nového“ plotu, či jeho situovanie - boli medzi stranami nesporné a dostatočne ozrejmené ostatnými vykonanými dôkazmi. Len na okraj odvolací súd dodal, že na pojednávaní dňa 17.9.2020 žalobkyňa, resp. jej právna zástupkyňa dotknutý dôkazný návrh označovala za „nepotrebný“, resp. alternatívne ho ponechávala „len na zváženie súdu“; čiže ani sama žalujúca strana na jeho vykonaní netrvala.

2.3. Odvolací súd vyhodnotil odchýlky v rozsahu niekoľko desiatok centimetrov pri zameraniach pozemkov v období 70.-tých rokov minulého storočia (ale neraz i v súčasnosti) za ničím výnimočné. Ide o konštatovanie, ktoré má základ v skúsenostiach konajúcich súdov vyplývajúcich z ich činnosti (§ 186 ods. 1 CSP). Len samotný fakt, že zameranie vykonáva profesionál (geodet), neznamená, že pri zakreslení, resp. následnom vyznačení priamo v teréne nemôže dôjsť ku - svojím charakterom skutočne drobnej - nepresnosti. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na nepresnosť, resp. nekonzistentnosť v tvrdeniach žalobkyne, že posunutie hranice je vykonané v rozpätí od 0,23 až do 0,36 m, keď takmer súčasne uvádza, že žalovaní, resp. ich právni predchodcovia si museli byť vedomí, že ich pozemok je „širší až o jeden meter“.

2.4. Podľa odvolacieho súdu bez ohľadu na to, že čestné prehlásenie brata žalobkyne ohľadne pobytu ich otca v lete roku 1979 v Rakúsku je predložené len vo forme (fotokópie) naskenovanej písomnosti, ako i bez ohľadu na výraznú otáznosť, či tento „dôkaz“ bez vlastnej viny žalobkyňa nemohla predložiť skôr (a teda bez skúmania vôbec prípustnosti takejto novoty v zmysle § 366 CSP), z obsahu predmetného prehlásenia nevyplýva žiadna konkrétna okolnosť spôsobilá spochybniť správnosť záverov okresného súdu. Z kúpnej zmluvy, ktorou otec žalobkyne predával otcovi žalovaného 1/ pozemok KN-C parc. č. XXX/X, je zrejmé, že táto bola uzatváraná na bývalom Štátnom notárstve v Čadci dňa 29.8.1979 (to znamená, že minimálne už v daný deň bol právny predchodca žalobkyne na území vtedajšej ČSSR). Zo zmluvných dojednaní je súčasne preukázané, že odpredávané nehnuteľnosti sú už v úžitku kupujúcich a boli geodeticky zamerané práve geometrickým plánom č. XXX-X-XXX-XX-XX, pričom v jeho zmysle nové hranice boli označené „v prírode“ železnými rúrami. Žalobkyňa v priebehu celého sporu konkrétne netvrdila (nie to ešte preukázala), že by bezprostredne vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ (aktuálnym držiteľom spornej časti pozemku parc. č. XXX/X) vykonala úkon, ktorým by bola ich dobromyseľnosť v rozhodnej dobe relevantným spôsobom spochybnená. Len všeobecne akceptovateľné (právne) východiská ohľadne dobromyseľnosti (oprávneného) držiteľa, ktoré opakovane žalujúca strana uvádza v odvolacom štádiu konania, sú v tomto smere nedostatočné.

2.5. Odvolací súd uzavrel, že neobstoí ani odvolacia námietka o údajnej neprimeranej hmotnoprávnej aktivite zákonného sudcu súdu prvej inštancie. Súdu prvej inštancie v danej spojitosti len naplnil princíp, na ktorom je dlhodobá (aj za predchádzajúcej právnej úpravy - Občiansky súdny poriadok) budovaný civilný proces v (česko)slovenských právnych podmienkach. Účastníci konania / strany sporu sú povinné prezentovať svoje skutkové tvrdenia, pričom ich právne posúdenie prináleží súdu. Dokonca, pokiaľ aj strana svoj nárok, resp. obranu právne definuje nesprávne, neporuší súd žiadnu povinnosť, či princíp (vrátane princípu rovnosti strán), ak vykoná náležité právne posúdenie, na ktorom následne v právnej rovine založí svoje rozhodnutie. Prvoinštančný súd zodpovedajúco právnej úprave postupoval i v otázkach bremena tvrdenia a nadväzného dôkazného bremena. Tieto bremená/povinnosti prvotne zaťažujú žalujúcu stranu. Žalobkyňa skutkovými okolnosťami prezentovanými v úvodnej fáze konania dotknutú povinnosť tvrdenia splnila, čím došlo k jej presunu na protistranu. Žalovaní jednoznačne zadefinovali skutkové okolnosti nasvedčujúce vydržaniu spornej časti pozemku KN-C parc. č. XXX/X, čím taktiež uniesli bremeno tvrdenia a opätovne sa stranou, ktorú v ďalšom priebehu sporu toto bremeno zaťažovalo, stala žalobkyňa. Úlohou žalobkyne, pokiaľ chcela byť v spore úspešná, bolo vyvrátiť predmetné tvrdenia protistrany (osobitne týkajúce sa konkrétnych skutkových okolností viažucich sa k vydržaniu). To znamená, že nedošlo v súdnej veci k neprimeranému zaťaženiu žalobkyne bremenom tvrdenia, či dôkazným bremenom.

2.6. Odvolací súd sa vyjadril i k priebehu správneho konania týkajúceho sa stavby „nového“ plotu žalovanými, či v jeho rámci vydaného rozhodnutia, ktoré podľa jeho názoru nemajú zásadnejší vplyv na rozhodnutie sporu v súdnej veci. Okolnosti ustálené v danom administratívnom konaní korešpondujú so skutkovým stavom prejednávaného prípadu; prioritne s tým, že plot (pôvodný i terajší) je z katastrálno-evidenčného hľadiska postavený na pozemku KNC parc. č. XXX/X, ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalobkyne. Keďže k výstavbe plotu došlo až v roku 2018, pričom žalovaní nadobudli KN-C parc. č. XXX/X (v jej pevne a dlhodobu oplotenom priestorovom vymedzení) kúpnyimi zmluvami v rokoch 1998 a 2000, ani dotknutá časová súvislosť nie je z hľadiska dobromyseľnosti v rámci inštitútu (právnej konštrukcie) vydržania významná.

2.7. Napokon podľa odvolacieho súdu nakoľko došlo k zamietnutiu žaloby, niet výroku súdneho rozhodnutia, ktorý by mal byť vykonaný. Inými slovami, úvaha žalobkyne o „de facto“ nevykonateľnosti napadnutého rozsudku nie je opodstatnená. Na dosiahnutie stavu právnej istoty a jednoznačnosti vo vzťahoch strán s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou bude potrebný ďalší súdny spor/ /súdne konanie, čo však neovplyvňuje výsledok aktuálne súdnej veci.

2.8. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Odvolateľka/žalobkyňa nebola v odvolacom konaní úspešná, preto nemá nárok na náhradu jeho trov; naproti tomu žalovaným žiadne relevantné trovy konania v súvislosti odvolacím prieskumom preukázateľne nevznikli (§ 251 CSP).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré odôvodnila tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej

patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

3.1. Dovolateľka namietala:

- (i) neozrejmienie a neuvedenie dôvodov pre nevykonanie ňou navrhovanej ohliadky, na čom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že vykonanie navrhovanej ohliadky výslovne ponechala na zváženie súdu
- (ii) nahrádzanie výpovede žalovaného 1/ výpoveďou žalovanej 2/, nevypočutie žalovaného 1/, s tým, že i keď návrh na jeho vypočutie neučinila, nenavrhovala vypočuť ani žalovanú 2/, ktorú prvoinštančný súd vypočul i bez jej návrhu, čím boli porušené pravidlá priameho osobného výsluchu strany sporu a hodnovernosť výpovede žalovanej 2/
- (iii) nevyhovenie žiadosti o nariadenie odvolacieho pojednávania pre novoty (čestné prehlásenie p. K. G. a doklad o nepriaznivosti počasia, t. j. mráz, premrznutá pôda a snehová pokrývka v čase, keď malo údajne dôjsť k vytýčeniu hraníc geodetom, čo vylučuje jeho uskutočnenie), ktorými preukazovala, že skutkové tvrdenia žalovaných o splnení podmienok vydržania nie sú pravdivé
- (iv) nesplnenie podmienok pre vydržanie na strane žalovaných, čo do rozsahu dobromyseľnosti a nutnosť kvalifikácie správneho konania, čo do rozsahu jeho vplyvu na splnenie podmienok vydržania
- (v) konkurenciu ustanovení § 135c a § 126 Občianskeho zákonníka, ktorá voľba prostriedkov ochrany vlastníckeho práva pre inštitút vydržania následne negatívne zasahuje do jej práva
- (vi) nevycherpanie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia nižšími súdmi, ktoré súdy sa nevysporiadaním s uvedenými námietkami dopustili porušenie práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Žalovaní 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedli, že s dovolaním žalobkyne nesúhlasia a následne sa vyjadril k jednotlivým jej námietkam.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho odvolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho

súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

15. V danom prípade žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keď namieta, že postupom súdov oboch nižších inštancií (predovšetkým súdu odvolacieho) bolo porušené jej právo na spravodlivý proces tým, že súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, pretože nevykonali dokazovanie výsluchom žalovaného 1/, nenariadili ňou navrhovanú ohliadku, vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotili v jej neprospech a tak dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré nesprávne právne posúdili, predovšetkým čo do posúdenia dobromyseľnosti žalovaných a nutnosti kvalifikácie správneho konania a ich vplyvu na vydržanie časti ich pozemku žalovanými, na ktorom stojí plot žalovaných, ktorý žalobkyňa žiada odstrániť. Žalobkyňa súčasne namieta i konkurenciu ustanovení § 135c a § 126 Občianskeho zákonníka, ktorá voľba prostriedkov ochrany vlastníckeho práva pre inštitút vydržania následne negatívne zasahuje do jej práva. Žalobkyňa odňatie práva na spravodlivý proces opiera i o porušenie povinnosti odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie jej odvolania pojednávanie, na ktorom by jej bolo umožnené uplatniť svoje procesné práva, predniesť novoty, pričom argumentuje i nepreskúmateľnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (bod 3.2.).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je preto dovolacia námietka žalobkyne týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

18. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (bod 14 ostatná veta). Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný závermi súdov nižších inštancií ohľadom skutočnosti, že žalovaní užívali spornú časť pozemku KN-C parc. č. 157/1, na ktorom je postavený plot v presvedčení, že im patrí, bez vykonania náležitého úkonu žalobkyňou, ktorým by bola ich dobromyseľnosť v rozhodnej dobe pre jeho vydržanie relevantným spôsobom spochybnená, ktorý plot ako neoprávnenú stavbu na jej pozemku žalobkyňa žiada žalovanými odstrániť.

19. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

20. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nezrejmí a neuvedení dôvodov pre nevykonanie ňou navrhovanej ohliadky na mieste samom, na čom nemohlo nič zmeniť ani to, že vykonanie navrhovanej ohliadky výslovne ponechala na zváženie súdu, dovolací súd upriamuje pozornosť žalobkyne na bod 17 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom bolo žalobkyňi zrozumiteľne vysvetlené, prečo ňou navrhovaný dôkaz nebol nevyhnutný pre ustálenie skutkového stavu veci. Dané situácie nastávajú v prípade dôkazných skutočností nemajúcich k prejednávaniu veci relevanciu, pretože

nemôžu viesť k objasneniu skutočností a otázok podstatných pre dané konanie, resp. môžu byť dokonca i výrazom zdržovacej procesnej taktiky (podporne pozri napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. II. ÚS 2172/14, sp. zn. II. ÚS 2067/14, resp. rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Cdo/2915/2011, sp. zn. 22Cdo/2055/2020). V posudzovanej veci súdy oboch inštancií vzhľadom na ostatné vykonané dokazovanie, mali dostatočne preukázané miesto situovania sporného plotu, navyše vzhľadom na právny názor o existencii vlastníckeho práva žalovaných k časti pozemku, na ktorom je plot postavený, nižšie súdy vykonanie ohľadky na mieste samom považovali za nadbytočné.

21. Napokon i keď právna úprava ukladá stranám konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu a vykonanie dokazovania a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu. Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a v rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (strany sporu). V rozhodnutí, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 125/1999, najvyšší súd vysvetlil, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Nová právna úprava na samej podstate týchto skorších právnych záverov najvyššieho súdu nič nezmenila.

22. Dovolateľka namietala i nevypočutie žalovaného 1/ s tým, že i keď návrh na jeho vypočutie neučinila, súd bol povinný vypočuť ho aj bez jej návrhu. V súvislosti s danou námietkou sa najvyšší súd vyjadril v rozhodnutí uverejnenom ako judikát R 21/2017 v tom smere, že povinnosť uskutočniť výsluch strany civilného sporu nie je absolútna. Ak súd nevykoná dôkaz výsluchom sporovej strany, bez ďalšieho nedochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Pokiaľ dovolateľka znemožnenie uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces odôvodňuje tým, že súd nevykoná dôkaz výsluchom žalovaného 1/ ako strany sporu treba uviesť, že výsluch sporovej strany je iba jedným z dôkazných prostriedkov, ktorého nevykonanie zásadne nie je postupom, ktorým by došlo k zmätočnej vade (porovnaj i uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/96/1999). Nedostatok výpovede sporovej strany môže mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces predovšetkým vtedy, ak tu nie sú iné dôkazy postačujúce pre rozhodnutie vo veci samej a teda, ak samotný výsluch strany sporu môže zásadným spôsobom ovplyvniť prípadný výsledok sporu. O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde. Žalovaní 1/ bol prítomný na oboch pojednávaniach nariadených prvoinštančným súdom, ktorých pojednávaní sa zúčastnila aj žalobkyňa spolu s právnou zástupkyňou, výsluch žalovaného 1/ ako dôkazný prostriedok vykonať nežiadali.

24. V súvislosti s namietaním nevykonania dôkazu výsluchom žalovaného 1/ je potrebné si uvedomiť, že strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu (článok 6 CSP). Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán civilného sporového konania. Rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorejkoľvek strane sporu. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje civilný súd (m. m. PL. ÚS 43/95). O tom, ako v tom ktorom prípade prebiehalo civilné sporové konanie, usudzuje dovolací súd na podklade spisu (pozri napr. 3Cdo/321/2015, 3Cdo/888/2015, 3Cdo/156/2016, 3Cdo/90/2017).

25. V danom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že súdy porušili zásadu rovnosti procesných strán. Súd prvej inštancie i odvolací súd vytvorili obom procesným stranám rovnakú

možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, ako aj rovnakú možnosť navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

26. Samotná skutočnosť, že dovolateľka bola v spore neúspešná, nemôže samé osebe viesť k presvedčeniu, že v konaní bola znevýhodnená na úkor strany žalovaných, a tým došlo k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že výsledkom súdneho konania je autoritatívne rozhodnutie, podľa ktorého je v sporovom konaní vždy jedna strana sporu úspešná a druhá strana neúspešná. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola procesná strana (žalobca, i žalovaný) pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil práve s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

27. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie a po vyhodnotení dôkazov rozsudkom rozhodol o zamietnutí žaloby žalobkyne. V prejednávaní veci dokazovanie vykonával výlučne súd prvej inštancie, ktorý dôkazy aj hodnotil a ustálil skutkový stav. Odvolací súd nevykonával dokazovanie, neprehodnocoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, nemohol teda dospieť k inému zisteniu skutkového stavu.

28. Preto ohľadne žalobkyňou namietaného rozhodnutia odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania, dovolací súd uvádza, že realizácia procesného oprávnenia strany sporu (účastníka konania) byť prítomnou na pojednávaní neprichádza do úvahy vtedy, keď súd v súlade so zákonom koná a rozhoduje bez nariadenia pojednávania, ako bolo v danom prípade.

29. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

30. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje výhradne odvolací súd.

31. V danom prípade: a/ odvolací súd nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, b/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. Vzhľadom na to nebolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Procesné strany boli pritom riadne upovedomené o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu prostredníctvom úradnej tabule súdu spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu (§ 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 CSP).

32. Pokiaľ dovolateľka v odvolaní namietala nesprávne a neúplne zistenie skutkového stavu, ako i nesprávne právne posúdenie veci prvoinštančným súdom, v súvislosti s preskúmaním dôvodnosti týchto námietok nebolo potrebné, aby odvolací súd opakoval alebo doplňoval dokazovanie a z tohto dôvodu nariadil pojednávanie. V predmetnej právnej veci nejde ani o taký prípad, kedy prejednanie odvolania na

pojednávaniu vyžaduje dôležitý verejný záujem. Najvyšší súd v uznesení z 8. februára 2012, sp. zn. 6Cdo/227/2011, konštatoval, že existencia dôležitého verejného záujmu bude dôvodom na nariadenie pojednávania vtedy, ak by otázky, ktoré sú predmetom konania, mohli mať širší spoločenský dopad a týkali by sa väčšieho okruhu subjektov. V prejednávanej veci však o takýto prípad nešlo, keďže nejde o vec týkajúcu sa v rôznych súvislostiach väčšieho okruhu osôb, napr. spory týkajúce sa územného celku a pod. Okrem toho, Dohovor o ľudských právach a základných slobodách a ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva netrvá na tom, aby sa civilné konania (občianskoprávne spory) na každej inštancii prejednávali verejne, t. j. na ústnych pojednávaniach.

33. Dovolateľka vyčíta odvolaciemu súdu i nepreskúmateľnosť jeho rozsudku. K danej námietke najvyšší súd uvádza, že v posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd vysvetlil dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalobkyne, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybníť podstatu dôvodu zamietnutia žaloby. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

34. Ako posledné dovolateľka namieta i nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom (pozri (iv) a (v) bodu 3.1.), ktoré odôvodňuje § 420 písm. f/ CSP, čím je potrebné pre úplnosť dodať, že najvyšší súd konštantne zastáva názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

35. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa nedôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

36. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovaných 1/, 2/ na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.